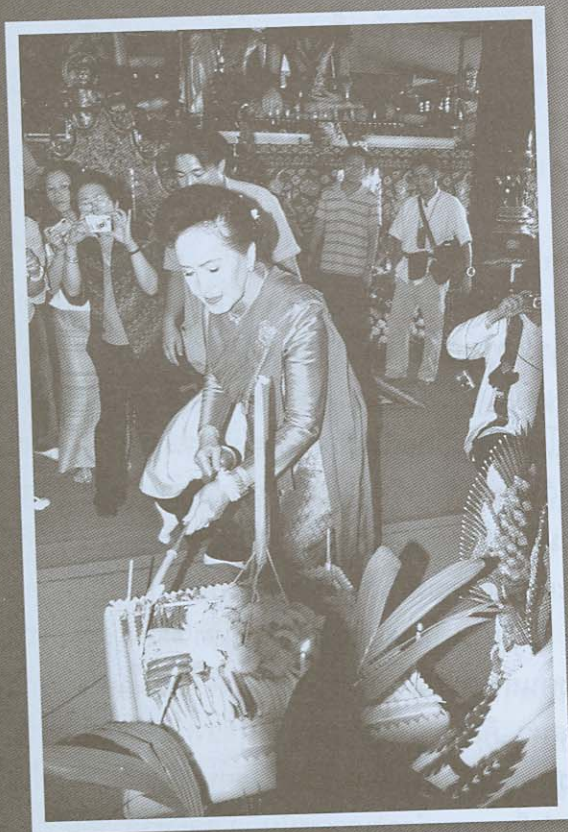

การสืบชะตา ถาว์วู้ดถาว

ผศ.จินตนา มัธยมบุรุษ

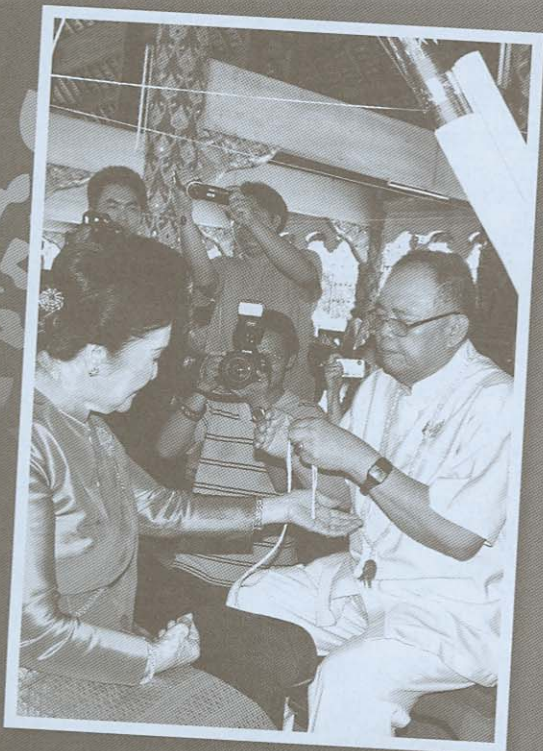
กรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่

การสืบชะตา ถือเป็นพิธีกรรมหนึ่งของล้านนา ที่นิยมทำในโอกาสต่างๆ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้สืบชะตา เป็นการต่อดวงชะตาให้ยืนยาวสืบไป รวมทั้งให้พ้นจากเคราะห์ภัยที่จะกล้ำกรายเข้ามาในชีวิต ให้มีพละนามัยสมบูรณ์แข็งแรง การสืบชะตามีหลายประเภท เช่น สืบชะตาคน ทั้งคนเดียวหรือหมู่คณะ ซึ่งต่อมาจะเรียกว่าเป็นการสืบชะตาหลวง สืบชะตาบ้าน (ส่งเคราะห์บ้าน) สืบชะตาเมือง และสืบชะตาสัตว์เลี้ยง เช่น ควาย ม้า ช้าง เป็นต้น แต่ความหมายของการสืบชะตาสัตว์เลี้ยงมีวัตถุประสงค์อันสำคัญ คือ ถือเป็นการขอขมาสัตว์เลี้ยง อันเนื่องจากการใช้งานตลอดทั้งปี อาจจะล่วงล้ำกล้าเกินด้วยการทุบตี

การสืบชะตา เป็นการผสมผสานทั้งพุทธ พราหมณ์ และฮินดู เครื่องประกอบพิธีจะเต็มไปด้วยสัญลักษณ์ที่ช่วยให้เราเข้าใจวิถีคิด วิธีเปรียบเทียบกับคนในสังคมเป็นอย่างดี ในครั้งนี้จะขออนุญาตจำลองภาพการสืบชะตาเจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่ ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๒ ซึ่งมีอายุครบ ๘๐ ปี ในวันนั้น ณ วัดสวนดอก พระอารามหลวง ด้วย

เครื่องสืบชะตา

เครื่องสืบชะตา เครื่องบูชาครู สะตวง ๙ ห้อย บูชา นพเคราะห์ บายศรีผูกข้อมือ เป็นฝีมือของพระสงฆ์ วัดเชียงมั่น ซึ่งถือว่าจัดได้ครบถ้วน งดงาม

เครื่องสืบชะตา สามารถแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท คือ

๑. ประเภทที่ใช้แทนคนผู้สืบชะตา คือ ไม้ค้ำใหญ่ ๓ เล่ม ไม้ค้ำเล็กจำนวนเท่าอายุ + ๑
๒. ประเภทใช้แทนร่างกายคน ได้แก่ กระบอก ข้าวสาร กระบอกน้ำ เทียน ตุงคำคิง สีสายคำคิง (ฝ้ายสายสิญจน์) ซ่อน้อย ตุงไชย
๓. ประเภทใช้สอย ได้แก่ บันได ๗ ขั้น ไม้ขี้ (สะพาน) หม้อน้ำ กระบวย เสือ หมอน หมาก พลู บุหรี่ เมี่ยง
๔. ประเภทใช้เป็นอาหาร ได้แก่ ต้นกล้วยไม้ต่างๆ เช่น หน่อกล้วย หน่ออ้อย งอกมะพร้าว ต้นหมาก ต้นกุ๊ก ส่วนบายศรีนั้น สำหรับใช้ในการฮ้องขวัญ บายศรี จึงเป็นสิ่งทำรับขวัญให้มาขึ้นชมดอกไม้ เป็นการบำรุงจิตใจ

พระสงฆ์มหาเถรานุเถระ จำนวน ๑๙ รูป ที่นิมนต์ มาเจริญพระพุทธมนต์ ในงานสืบชะตา ดร.เจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่ ณ พระวิหารหลวง วัดสวนดอก พระอารามหลวง วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๑.๐๐ น.

๑. พระเทพวิสุทธิคุณ วัดบุพพาราม
๒. พระเทพสิทธิอาจารย์
วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร
๓. พระเทพโกศล วัดศรีโสดา พระอารามหลวง
๔. พระเทพวรสิทธิอาจารย์
วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร
๕. พระราชเจติยาจารย์ วัดเจติยหลวง วรวิหาร
๖. พระราชเชมการ วัดเจติยอด พระอารามหลวง
๗. พระโพธิ์รังษี วัดดอยสะเก็ด
๘. พระสิงห์วิชัย วัดพระสิงห์ วรมหาวิหาร
๙. พระครูอุปถัมภ์ศาสนคุณ วัดป่าแพ่ง
๑๐. พระครูวิสุทธิสังฆการ วัดศรีดอนไชย
๑๑. พระครูปริยัติยานุศาสน์ วัดฝายหิน
๑๒. พระมหาเกษม เขมาภินันโท วัดท่าสะต๋อย
๑๓. พระครูสุวัตรปัญญาโสภิต วัดหัวข่วง
๑๔. พระครูโฆสิตปริยัตยาภรณ์ วัดป่าแดง
๑๕. พระครูพิพิธสุตาทรร
วัดสวนดอก พระอารามหลวง
๑๖. พระใบฎีกาสิทธิพันธ์ เตชธมฺโม
วัดสวนดอก พระอารามหลวง
๑๗. พระชัยวรวงค์ อภิธัมมโต วัดประต่านพร
๑๘. พระมหาสมชาย ปากาโร วัดเชียงมั่น
๑๙. พระมหาสง่า อีร์สโร วัดผาเสด็จ

เจ้าพิธีที่ทำพิธีสืบชะตาให้กับเจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่ ในครั้งนี้ คือ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มณี พยอมยงค์ ศิลปินแห่งชาติ

พิธีสืบชะตา

ศาสตราจารย์ ดร.มณี พยอมยงค์ ศิลปินแห่งชาติ
ได้กล่าวคำปิดเคราะห์

อ้อชะชัยโส อ้อชะชัยโย อ้อชะในวันนี้ก็มาเป็นวันดี
ศรีสืบเคราะห์ ก่อนจะเรียกเอาขวัญ แห่งพระลูกแก้วเจ้า
ว่ามาๆ บัดนี้ถึงกาลเวลาอันเหมาะผู้ข้าขอปิด
เคราะห์ร้าย ดังหลาย หื้อ ออกจากกายแห่งเจ้า บ่ว่า
เคราะห์ปีเดือนวันยามนั้นเล่า จงตกออกจากกายาเจ้า
ไปเสียเมื่อยามวัน บ่ว่าเคราะห์ปีเดือนวันยามร้ายกาจ
เคราะห์ปีพาทะราชะดินจร เคราะห์ที่เมื่อนั่งเมื่อนอน
เหนื่อย เคราะห์อันเมื่อใช้ป่วยกายา เคราะห์นานา
อุบาทว์ เคราะห์พันพชาติตัวจน เคราะห์ลมหฝนปีวเปา
เคราะห์ใหม่เก่าเมื่อนาน เคราะห์เมื่อคืนบ่ทัน
เคราะห์เมื่อวันบ่รู้ อย่าได้มาชุกมูบมูยอยู่ในต้น
ดังเคราะห์กัฏฐร้อนไหม้ ข้าจักได้ไล่ดีไป สัพพะเคราะห์
สัพพะภัย เคราะห์ปายในหื้อถอนออก เคราะห์ปายนอก
หื้อถอยหนี เคราะห์ร้ายแก่คนกล้า เคราะห์ต่างหลัง
อย่ามาถ้ำ เคราะห์ปายหน้าอย่ามาติด เคราะห์ปามิด
หื้อเป็นโทษ เคราะห์ร้ายโหดฉกรรจ์ เคราะห์หลายอัน
หลายสิ่ง จุ่งดับม้วยมิ่งหนี เคราะห์ต่างเหนืออย่ามาปก
เคราะห์วันตกอย่ามาหยอก เคราะห์วันออกอย่าใกล้
เคราะห์ต่างใต้จุ่งหลีกหนีไกล หื้อตกไปตามเส้นไหม
หื้อไหลไปตามเส้นฝ้าย จุ่งยกย้ายไปสู่เมืองผี
ผู้ข้าจักดำเคราะห์หื้อหนี จักตีเคราะห์หื้อเล่น ด้วย
ทิพพะมนต์แก้วแก่นาคมนของศรีโคดมตันวิเศษ
อันพระพุทเจ้าเทศน์เป็นภทว่า สัพพะทุกขา สัพพะภะยา
สัพพะโรคา วินาสันตุ ฯ

มังคละเสฏฐโฐ มังคละจัยโย มังคละสัมภูโต
อ้อชะชัยโย อ้อชะในวันนี้ก็หากเป็นวันดี เป็นวันศรีล้าเลิศ
เป็นวันมังคะละอันประเสริฐมีมา แม่นว่าโหราจารย์เจ้า
ดังหลาย ท่านก็มาช่วย กันลง ฟาดี่แสงเรียบเรียงไว้
ก็นับว่าได้เศษ ๔-๕-๖-๗ ไล่ยามก้องเข้าใส่ก็ข้าว่าได้
วันดี ๑๒ ราศรี ก็มาตั้งอยู่ฤกษ์ เป็นวันอุตตะมะพฤกษ์
อันใหม่ อาทิตย จันทร ไส้ไล่ด้วยมา ในวันนี้ก็ข้ามาเป็น
วันมหาลาภากิจเรื่องโรจน์ เป็นวันอุตตะมะโชติรุ่งเรืองโร
เป็นวันปีจัยยามปอด เป็นจันทร์รอดจากภัยยา ปีนจาก
โรคพยาธิ เปียอุบาทว์ก็มาคล้ายหนีไกล วันเป็งก็มา
หมดไส วันไต่ก็มาหมดปอด วันนี้เป็นยอดแห่งพญาวิน
ก่อนดีผู้ข้าจักขอเจริญขวัญ ดร.เจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่
ผู้ข้าก็จักขอล่าวจีถึงการเรียกขวัญแก่ท่าน อันว่าขวัญ
นี้นามมนุษย์เกิดมาก็ย่อมมีทั้งความดี ความตึก ความโศก
เป็นไปตามโลกแห่งวงเวียนกรรม แล้วแต่การกระทำของ
ท่านแต่ละผู้ บัดนี้ขอหื้อท่าน จุ่งได้มีใจคมีใจ บัดนี้ ผูก
หมูท่านดังหลายก็ได้ตกแต่งมายังบุปผาลาจา ดวงดอก
พร้อมด้วยบายศรีอันสืบเคราะห์ ได้มาเอาดอกนานา
ดังดอกเก็กก๊าก และเกิดตะหวา พร้อมด้วยดอก
นานาหลายหลาก เอามาใส่ขันบายศรี ตกแต่งดี
ดังของกินนานา หลายหลาก มีจันลาบ ของควาหวาน
มีดังหมาก เมี่ยง มูสิ ของกินดี ๆ มีมาก เอามาเจริญ
เอาขวัญมารับลาภลาภ เพื่อจักเจริญเอาขวัญของเจ้า
มาพร้อมเลี้ยง มาเสวยหมากเมี่ยงและของนานา
บัดนี้จักขอเรียกเอาขวัญเกศาแห่งท่านเจ้า ขวัญนั้นเล่า
สามสิบสองขวัญ เจ้าจูงรับเร็วมา นับตั้งแต่นี้ไปแล้วนา
ขอหื้อท่านเจ้า จุ่งประกอบไปด้วย ใจคปี ใจคเดือน
ใจควัน ใจคยาม แม้จะอยู่ที่ขอหื้อมีใจ ครั้นท่านไป
ก็ขอหื้อมีใจค หื้อพ้นจากความทุกข์โศกนานา นับตั้งแต
วันนี้ไปแล้ว ขอหื้อท่านเจ้าจุ่งได้คลาดแคล้วจากภัยยะ
กัฏฐลอนตราย และจุ่งประกอบไปด้วยใจคนานา ไหลมา
หาท่านเจ้า ตั้งแต่นี้ไปแล้วเล่า จุ่งหื้อได้อยู่เจริญดี
ชัยยะตุภะวัง ชัยยะมังคะลัง

เมื่อพระสงฆ์มาครอบครองแล้ว ผู้สืบทอด และแขกเหรื่อที่มา
ไหว้พระรับศีล และรับพรกัน แล้วจึงเริ่มพิธีสืบทอด ในระหว่างที่
จะทำพิธีสืบทอด ผู้จะสืบทอดนั่งอยู่ในท่ามกลางเครื่องบูชา

ผู้จะสืบทอดประเคนขันครูแก่พระสงฆ์ผู้เป็นประธานแล้ว
เอาด้ายสายสิญจน์พันรอบศีรษะตน คนละ ๓ รอบ ปลายหนึ่ง
อยู่ที่ฐานพระพุทธรูปวาดผ่านรอบโขนชะตาแล้วจึงวกเข้ามาใช้พัน
ศีรษะ พระสงฆ์จะเอาอีกปลายหนึ่งของด้ายสายสิญจน์พาดไปให้
พระสงฆ์ทุกรูปถือไว้ แล้วจึงเอามารวมกันอีกปลายหนึ่งที่ฐาน
พระพุทธรูป

ต่อจากนั้น ศาสตราจารย์ ดร.มณี พยอมยงค์ ผู้เป็นเจ้าพิธี
กล่าวคำอาราธนาพระปริตรแล้วพระสงฆ์รูปที่ ๓ จะกล่าวชุมนุม
เทวดา (สัคเค กาเม) การสวดชุมนุมเทวดานี้ไม่มีในพระไตรปิฎก
มาก่อนเป็นของเพิ่มเติมภายหลัง แสดงให้เห็นว่าพิธีสืบทอด
เป็นพิธีที่รวมเอาความเชื่อในลัทธิ และศาสนาหลายอย่างเข้ามา
ไว้ด้วยกัน

ขณะที่พระสงฆ์สวด อาจารย์วัดจะนำเอา
ด้ายชุบน้ำมัน และเทียนคำคิงออกไป
จุดไฟ และจุดเทียนเล็กในถาดที่เตรียม
ไว้ด้วย

บทสวดที่ใช้ในพิธีสืบทอด
จะใช้บทสวดอินท๊ะชาตา (สวดเทว-
ชาตา) สวดอุณหิสสะวิชัยและสวด
ลักกัฏวา

การเจริญพุทธมนต์และจุดเทียน
๓ เล่ม คือ เทียนสืบทอด เทียนมหาโชค
และเทียนมหาลาภ เมื่อเสร็จพิธี
ก็จะใช้ด้ายสายสิญจน์ผูกข้อมือ
เจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่ พระครู
อุปถัมภ์ศาสนคุณ เทศน์ธรรม
สารากวีวิชานสูตร หลังจากพิธีสืบทอด
เจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่
ประเคนเครื่องไทยทาน พระสงฆ์
อนุโมทนา เป็นเสร็จพิธีสืบทอด
ในเวลา ๑๑.๐๐ น.

